

Kje so načela?

Tržaški socialisti niso podprli predloga za postavitev spomenika padlim partizanom

Ni prvič, da trdimo, da levi center ni prinesel Slovencev nič novega in da je v bistvu le formula, ki po demokratskih izsiljevanjih več ali manj prikrito nadaljuje s tradicionalno politiko centrističnih uprav. In vse to v poniževanje preostalih zdravih komponent tržaške PSI.

Tako smo bili pred nedavnim priča sramotnemu dogodku, ki je le za nekaj dni sledil veseli novici, da je Državni svet priznal zakonitost dvojezičnega napisa na partizanskem spomeniku v Miljah.

Na predzadnji seji občinskega sveta sta namreč tov. Calabria in Pincherle predložila resolucijo, ki obvezuje občino, da postavi v mestnem središču spomenik padlim partizanom. «V vseh vaseh so se Slovenci spomnili na svoje padle in jim postavili dostojne spomenike, danes je vrsta na tržaški občini.» To je bila izjava, ki jo je dal tov. Calabria. Dr. Pincherle pa je med drugim poudaril, kako je osvobodilna borba italijanskega in jugoslovanskih narodov dala priložnost za zблиžanje in bratstvo. V tem duhu je bil postavljen predlog, v tem duhu je bilo tudi podčrtano dejstvo, da se ta obveza ne zoperstavlja tisti, ki določa, da se bo čimprej uredila Rižarna.

Tem ugotovitvam se je zoperstavila volja večine levega centra, ki je zamisel zavrgla z več ali manj argumentiranimi odgovori.

Socialistični odbor Mocchi je vabil predlagatelja resolucije, naj upošteva treme, ki si ga je napravila občina z obvezo, da bo uredila notranjost Rižarne. Demokrist-

jan Stopper pa je šel dlje. Zahteval je umaknitev resolucije, kajti sicer — tako je namreč dejal — bo skupina KD prisiljena glasovati proti. (Prisiljena? Čemu pa?) — Socialistu Mocchiju je odgovoril tov. Calabria, ki je podčrtal, da ne pomeni predložena resolucija takojšnje obveze, temveč perspektivno programsko obvezo.

Tedaj je nastal v občinskem svetu škandal, ki je dokončno razkrinkal vsebino raznih dogovorov in ponovno potrdil, kako nična je teža vključitve enega Slovencev v odbor s takim nazadnjaškim zadržanjem. Pri glasovanju za ali proti resoluciji se je ustvarila večina, ki je šla od fašistov in liberalcev do demokristjanov. Ti so s svojimi glasovi zavrnilo zamisel postavitev spomenika, ki bi moral nositi dvojezičen napis. Tej večini se na nek način pridružujejo socialisti, ki so se v zvestobi do formule levega centra vzdržali glasovanja. Ni se pa zdela obvezna, taka absurda zvestoba, predstavniku Slovenske liste, ki je, kljub temu, da je njegova skupina podpisala sporazum levega centra, imel za pravilno, da se v takem načelnem vprašanju pridruži skupinama KPI in PSIUP, ki sta glasovali za postavitev spomenika.

Tako smo bili priča dejstvu, da je KD podržala večino, ko je videla, da se ji to splača, neglede na dejstvo, da se prav te dni vrše pogajanja za ustanovitev levega centra tudi v deželni upravi. Sicer pa je vedela, da se ji bodo socialisti (in med njimi tudi tisti, ki so za časa Hreščakove «afere» kričali o zmagi antifašizma) tako ali tako uklonili in da jih tudi take povezave s fašisti ne morejo več motiti: oblast predvsem, nato šele načela! In kako je klavna taka «oblast»!

DELO

Študijs.
Via Gepp
TRIESTE

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Fraze in sedanja dejstva

V sredo 9. t. m. je predsednik republike Saragat začel še enkrat posvetovanja s strankami za določitev novega mandatarja za sestavo vlade potem, ko je prejšnji mandatar in bivši ministrski predsednik Aldo Moro sporočil, da se odreka mandatu. Vladna kriza, za katero so prve dni po 20. januarju trdili, da ne bo dolga, se je torej tako zavlekla, da je težko predvideti, kako se bo rešila. To dejstvo dokazuje, da je bilo glasovanje v zvezi z zakonskim osnutkom o otroških vrtcih le formalni vzrok za otvoritev krize, ki je bila že dalj časa v zraku zaradi slepe poti, v katero je zajadrala vlada levega centra.

Vzroke krize je poiskati v vsej dosedanji politiki vlade levega centra na zunanem in notranjem političnem področju. Ne gre le za nekatera bolj ali manj obrobna vprašanja, kot so otroški vrtci, a za osnovna vprašanja, ki se tičejo usmeritve vladne koalicije do sedanjega položaja v svetu in do nevarnosti za svetovni mir, ki izhaja iz ameriške agresije na Vietnam. Sam bivši zunanji minister koalicije levega centra Fanfani je odstopil s svojega položaja, ker se ne strinja s pasivnim zadržanjem strank levega centra do ameriškega partnerja in se je zavzemal za samostojnejšo in aktivnejšo politiko Italije v smeri pomiritev. Čudno in žalostno je le, da se te koncepcije Fanfani niso oprijeli niti socialistični ministri, ki so bili do nedavnega — dokler pač niso stopili v vlado — za neutralnost Italije v zunanji politiki in za njeno aktivno vlogo posredovalca.

Prav tako je vlada padla zaradi temeljne kontradikcije, v kateri se je znašla v zvezi z notranjimi vprašanji Italije. Niti ena točka njenega začetnega programa ni bila uresničena. Gospodarska vprašanja, demokratična programacija, utesnitev monopolov, deželna ureditev, rešitev vprašanja krajevnih financ, demokratizacija in debirokratizacija javne uprave, šolska reforma, nerešena kmetijska vprašanja — vse to je še vedno v oblikih. Nasprotno, v zadnjem času je prišlo do fuzije med monopoloma Montecatini in Edison, in to s posredovanjem vlade, kar meče čudno luč na stranke, ki jo sestavljajo, zlasti še na socialistične ministre. Vsa gospodarska in politična desnica, ki je bila v začetku proti vladi levega centra, je danes za novo vlado, ki naj bi ji predsedoval bivši predsednik Moro. Zato se javnost sprašuje, ali je takšna koalicija, kot je bila dosedanja, res v korist večine italijanskega ljudstva, ali pa ni nič drugega kot reformistično obarvana nova izdaja prejšnjih centrističnih koalicij. To vprašanje se konkretizira ob stališču Krščanske demokracije, da mora priti v novo vlado znani voditelj desničarjev v KD Mario Scelba. In prav na tem vpraša-

nju je Moro vrnil mandat predsedniku republike, češ da se ne more strinjati z diskriminacijo, ki jo hočejo izvajati proti Scelbi druge stranke koalicije.

Danes je torej vladna kriza še daleč od tega, da bi bila rešena. Govori se tudi o možnosti razpisa novih parlamentarnih volitev. Gotovo je, da komunisti nismo proti razpisu volitev, ker bi se na ta način uvedel postopek, ki bi prinesel nekaj jasnosti v italijanskem političnem življenju. Po drugi strani pa smo prepričani, da obstajajo tudi druge možnosti za rešitev krize: likvidirati antikomunizem, sestaviti takšen program, ki bo res predstavljal nekaj novega v Italiji. Z dosedanjo formulo pa je nemogoče rešiti kakršno koli vprašanje, kar je tudi sedanja vladna kriza dokazala.

V takem položaju se nam zdi zelo neumestno in zelo varljivo dejstvo, da so se stranke levega centra v deželi začele konkretno pogajati za sestavo skupne deželne vlade. Levi center v državi kot tudi levi center v tržaški pokrajini sta dokazala, da nista sposobna živeti dalje v sedanjih megli. Trditi, da bo levi center v deželnem merilu lahko rešil vprašanja, ki so se pokazala nerešljiva s sedanjo koalicijo in s sedanjo usmeritvijo štirih strank, je zelo tvegano. Zato predvidevamo, da bo ta ista koalicija v deželnem merilu imela zelo težko življenje, saj je značilno, da so se štiri stranke v relativni naglici sporazumele za program, medtem ko se zadeva vleče že precej dni v zvezi z vprašanjem delitve odborniških mest. Zgleda skoraj, da je vprašanje odborniških mest veliko bolj «principleno» kot vprašanje programa. Glede programov levega centra pa moramo ugotoviti, da so lepo pisani, zvoneči, in tudi če niso podrobneje analizirani, vabljivi, a še niso našli niti v državnem niti ne v krajevnem merilu nobene konkretizacije.

Pričakovali smo, da bodo vsaj socialistični tovariši, spričo vladne krize, počakali nekaj časa, preden bi potrdili svojo pripravljenost na vstop v deželni odbor. Ta naša pričakovanja pa se niso uresničila, kar je nedvomno zelo slabo za ljudi, ki so se odrekli sporazumu junija 1964 pod boljšimi pogoji, kot so sedanji.

V zvezi s programom levega centra v deželnem merilu moramo še sprožiti vprašanje, ki izhaja iz odgovora deželnega predsednika dr. Berzantija na interpelacijo komunističnih svetovalcev glede izvršnih določb člena 3 posebnega statuta dežele. Dr. Berzanti je v svojih izjavah trdil, da člen 3 posebnega statuta ne potrebuje izvršnih določb, ker je «imperativen» in se ga morajo vse deželne oblasti držati. Lahko bi bilo odgovoriti dr. Berzantiju, da je ta odgovor dober za človeka, ki nima na stotine dokazov o neenakopravnem rav-

nanju s slovensko narodno manjšino, ni po dober za Slovence, ki se morajo vsakodnevno boriti z nešteti težavami prav zaradi neizpolnjevanja državnih in deželnih obvez. Dejstvo je tudi, da je ta odgovor po našem mnenju zelo negativen, ker prihaja po vrsti drugih negativnih odgovorov prav s strani dežele in po oslabljanju položaja, ki smo mu priča ravno po Morovem obisku v Jugoslaviji.

Nihče nam ne bo mogel trditi, da se je izvajanje enakopravnosti Slovencev in zlasti izvajanje mednarodnih obveznosti Italije (Posebni statut za Trst) premaknilo z mrtve točke po Morovem obisku v Beogradu. Nasprotno, od tedaj so deželne oblasti zavzele ostrejšo stališče nasproti zahtevam, da se uredijo slovenska vprašanja, ki so v mejah deželne kompetence; od tedaj se je zaostрил tudi položaj

(Nadaljevanje na 4. strani)

O pogajanjih z družbo SIOT

Dne 4. februarja t. l. je bil v Dolini sestanek Konzorcija s prizadetimi lastniki zemljišč. Po poročilu, ki so ga voditelji Konzorcija podali na sestanku, so prizadeti lastniki zemljišč odobrili delovanje Konzorcija in mu poverili mandat za nadaljevanje naporov v smeri čimboljše rešitve interesov razlaščenec.

Sedaj, torej, se zadeva giblje v okviru pogajanj, ki jih ima Konzorcij s pristojnimi činitelji za ureditev vprašanja cen. V to se ne maramo spuščati, ker menimo, da je treba prepustiti strokovnim organizacijam vso skrb za to. Naš list ima samo to nalogo, da podpre vsako akcijo, ki naj prispeva k čimboljšim rešitvam v finančni u-

reditvi vprašanja razlastitev. Glavno je, da bodo kmetje prejeli pravično odškodnino.

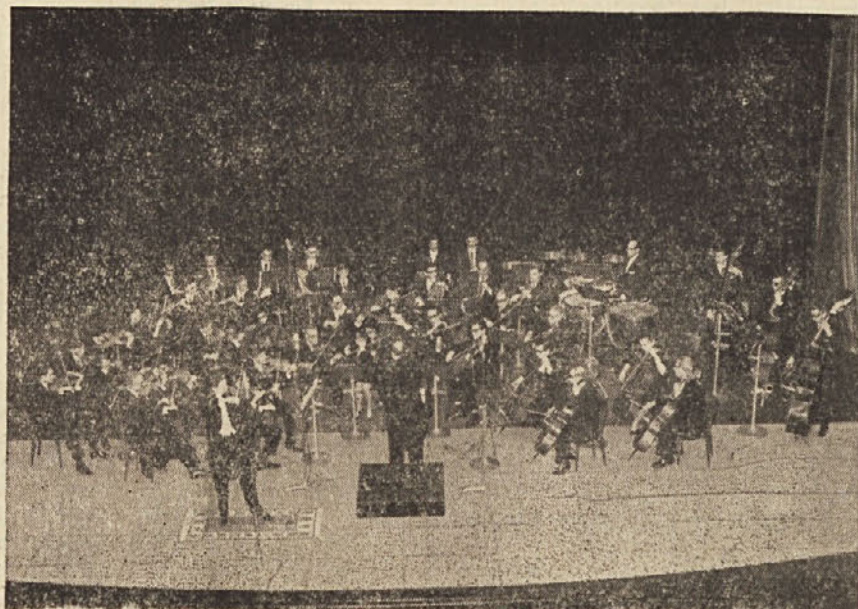
Zato ni čudno, da je naš list že od vsega začetka, ko je prišlo na dnevni red vprašanje razlastitev za naftovod zavzel odločno stališče proti skupini ljudi, ki je skušala z domnevno pomočjo razlaščenec cepiti sile prizadetih. Hočemo ponovno poudariti, da je bilo po našem mišljenju delovanje Odbora za pomoč razlaščenec kvarno prav zato, ker ni izhajalo iz potrebe po enotnosti vseh prizadetih.

Do 6.XII.1965 so voditelji «Odbora», o katerih se točno ne ve, kdo so, čeprav se domneva, da so izraz «Slovenske skupnosti», saj ga podporata glasili te politične grupaci-

je «Novi list» in «Katoliški glas», odklanjali vsakršno skupno akcijo s Konzorcijem in napore za enotnost. Prav gotovo je, da je obstoj «Odbora» tudi materialno škodil prizadetim lastnikom. In ne samo to. Če bi bili ljudje, ki so ustanovili «Odbor», podprli Konzorcij, bi bilo prav gotovo veliko manj posameznikov, ki so direktno vodili pogajanja za ureditev svojega položaja.

A to še ni vse. Po nekaterih časopisnih vesteh je «Odbor» sklical v petek 5. februarja t. l. sestanek svojih pristašev v Dolini. Zgleda, da so tam predsednik odbora dr. Tul in odvetnika dr. Škerk in Berdon podala poleg drugega tudi poročilo o finančnem delovanju «Odbora» in, če smo dobro razumeli, tudi v zvezi s pogodbo od 6.XII.1965 med «Odborom» in družbo SIOT. A prav o tem finančnem poročilu ni nič določenega, ker so bili obveščeni samo prizadeti, ne pa tudi javnost, ki se že več kot mesec dni zelo zanima za pogodbo od 6.XII.1965, zlasti še za njeno finančna določila. Javnost je tudi zvedela, da so v teku neki pravni postopki v zvezi s pogodbo. Baje ni vse v redu. Zato bi bilo umestno, da bi tisti, ki so poročali o svojem delovanju v Dolini, objavili isto poročilo v kakšnem listu, saj so imeli veliko besed, ko je šlo za napade na dolinskega župana, sedaj pa so nenadoma umolknil, kot da se ne bi bilo zgodilo prav nič in kot da ni pogodba od 6.XII.1965 med «odborom» in družbo SIOT zbudila val zanimanja v javnosti.

Ko je bil list že urejen smo izvedeli, da je Konzorcij zaključil pogajanja z družbo SIOT, za kar so ga bili prizadeti kmetje izrecno pooblastili.

Koncert orkestra Glasbene Matice, ki je bil preteklo nedeljo v Kulturnem domu v Trstu, je zelo lepo uspel. Kot solist je nastopil odlični violinist Dejan Bravničar iz Ljubljane. Dirigiral je Oskar Kjuder.

Politična resolucija XI. kongresa KPI

Na XI. kongresu KPI je bila soglasno odobrena naslednja politična resolucija:

XI. KONGRES K.P.I. poziva vse delavce in demokrate k enotnosti v borbi za izhod iz vznemirljivega položaja, v katerem se nahaja država. Zaradi propadla politike levega centra in naraščajočega pritiska velikih monopolističnih skupin so neresena temeljna družbena vprašanja. Gospodarsko programiranje, ki bi moralo omogočiti pristopitev k reševanju vprašanj brezposelnosti, kmetijstva, Juga in dostojnega življenja ljudskih množic, se še ne izvaja.

Padec Morove vlade je dokaz nezmožnosti, zlasti pa posledica zgrešene zunanje politike, ki je zelo škodovala položaju Italije na mednarodnem torišču.

Nova politika za izhod iz sedanje politične in družbene krize

Potreben je izhod iz globoke družbene in politične krize. Vodilna skupina KD si prizadeva, da bi za vsako ceno ohranila sedanjo vladno koalicijo in njene konservativne usmeritve, zato odpira perspektive vznemirljivega oddaljevanja institucij od državljanov, odkrito uveljavlja režim, ki bi spravljal v nevarnost svobodo in demokratično dialektiko. To linijo je treba poraziti in premagati skupine in posameznike, ki jo podpirajo v KD ali izven nje. Nadaljevati je treba boj za odpravo levega centra.

Država potrebuje novo politiko. Zato se morajo nujno ustvariti novi odnosi med levičarskimi, laičnimi in katoliškimi silami. Sedanja absurdna delitev državljanov se mora odpraviti in prenehati mora diskriminacija proti delavski in ljudski opoziciji. Nova politika zahteva nastop proti mogočni koaliciji interesov ter odpravo vseh privilegijev. Vse to zahteva odločilen doprinos od najnaprednejših delavskih in intelektualnih sil, predvsem pa od KPI in množic, ki ji sledijo.

Možnost novega programa in novih odnosov med silami levece podčrtuje tudi širina sindikalnih bojev, v katerih so udeležene poglavite kategorije industrijskih delavcev, nameščencev javnih ustanov, dninarjev, spolovinarjev, kolonov in neposrednih kmetov. Te kategorije zavračajo nepopustljivost delodajavcev in politiko dohodkov, manifestirajo svojo naraščajočo enotnost in demokratični potencial v državi ter zahtevajo nov tip gospodarskega razvoja.

Tako dozoreva prepričanje, da je treba menjati smer. V tem smislu se izražajo tudi pomembni glasovi, ki prihajajo iz strank levega centra.

Italija naj se izogne neodgovornosti za ameriške pustolovščine v Vietnamu

VLADA, ki bo znala upoštevati to stvarnost, bo morala predvsem pristopiti k vodenju nove zunanje politike. Resen položaj zahteva iniciative in avtonomijo italijanske države. Obnovitev bombardiranja Severnega Vietnama postavlja to vprašanje v novih in še bolj dramatičnih oblikah, medtem ko kaže hinvastvo nedavnih diplomatskih iniciativ ameriške vlade. Izogibati se je treba sleherne soudeležbe pri zverinskem ameriškem napadu na Vietnam, upoštevajoč dej-

stvo, da bi vsak poskus vmešavanja Italije v ameriško pustolovščino privedel do hudih posledic in ostrih ljudskih bojev.

Positivno zadržanje v vietnamskem vprašanju je izhodišče za politiko proti širjenju atomskega orožja. Tako zadržanje bi pospeševalo razorožitev, pomagalo premostiti vojaške pakete, ki bodo zapadli leta 1969 in bi koristilo tudi kolektivni varnosti v Evropi. To je preiskusni kamen tudi za nacionalno občutljivost in obnovitveno voljo katere koli vlade.

Temeljni pogoj za gospodarski razvoj, ki bo odgovarjal zahtevam ljudskih množic, je ustanovitev avtonomnih dežel. Dežele so tudi bistvenega pomena za učvrstitev demokratičnega režima, za decentralizacijo oblasti, krepitev krajevne avtonomije, zmanjšanje in posodobljenje o-

srednjega birokratskega aparata.

Takoj je treba pristopiti k odstranjevanju sedanjih gospodarskih in družbenih težav, k demokratičnemu načrtovanju. Potrebni so takojšnji ukrepi proti brezposelnosti. Država in krajevne ustanove morajo učinkovito poseči tudi na področja kmetijstva in gradbeništva. Prav tako je nujno, da občine dobe sredstva za izvajanje krajevnih urbanističnih načrtov. Potrebna je takojšnja uresničitev urbanistične reforme.

Za pristopitev k polni zaposlitvi in odpravljanju prevladovanja privatnih monopolov sta potrebna širok program in nova orientacija državne industrije. Učinkovito nadzorstvo nad javno oblastjo se mora izvajati z novimi in adekvatnimi instrumenti. Potrebno je nadzorstvo

tudi nad investicijami velikih kompleksov.

Gospodarska obnova in načrtovanje zahtevata tudi nove kadre delavcev in tehnikov; prenovitev javnega življenja pa nujno zahteva izvedbo demokratičnih reform ter močan poseg države v šole, na univerze in na področja znanstvenih raziskovanj.

Za odpravo diskriminacij, za učvrstitev demokracije, za protimonopolistično gospodarsko načrtovanje

XI. kongres KPI dokazuje, da te programatične postavke lahko služijo kot element za preokret. Odprava diskriminacij, nova zunanja politika in protimonopolistična usmeritev gospodarskega razvoja so življenjskega pomena za ljudske množice. Od tu bo treba napredovati k globljim gospodarskim in političnim reformam, začevši od formiranja nove demokratične večine.

Linija združevanja PSI in PSDI, sprejeta na nedavnih njenih kongresih, zasleduje povsem drugačne cilje. Ta linija hoče povečati cepitev delavskega gibanja in omogoča KD nove možnosti za nadaljevanje oblasti in spletka. Zato se je treba socialdemokratski združitvi zoperstavljati. Ustanovitev PSIUP in njena uveljavitev, odpor levičarskih struj in spošna vznemirjenost na bazi v socialistični stranki ter protislovja v sami večinski struji PSI kažejo, da je mogoča skupna akcija za izjalovitev socialdemokratskega poskusa.

Za uspeh enotne linije obstajajo ugodni pogoji. To potrjujejo tudi vretja v delavskih vrstah in v demokratičnih vrstah katoliškega sveta. Sodelovanje KD s PSI ni privedlo do uresničitve pričakovanj. Pojavljajo se tudi razlike med politiko demokristjanov in nekaterimi novimi usmeritvami cerkve.

Prav tako obstajajo ugodni pogoji za učvrstitev enotnosti v CGIL in akcijske enotnosti z drugimi sindikati. V delavskih vrstah dozorevajo nove možnosti za ustvaritev enotne sindikalne organizacije na osnovah načel avtonomije in demokracije. Komunisti se obvezujejo, da bodo delovali v tem smislu.

KONGRES obvezuje vse tovariše in vse organizacije, da podprejo politiko enotnosti in demokratičnega napredovanja, iskren in lojalni razgovor med vsemi levičarskimi silami, da delajo za uresničitev potrebnega zblizanja in za ustanovitev nove večine, ki naj temelji na spoštovanju demokratične metode in na jamstvu lojalnega sporazuma, katerega naj ne kazi hotenje po premoči te ali one stranke ali struje. Kongres istočasno ponovno potrjuje aktualnost potrebe po združitvi socialističnih sil na osnovi jasne usmeritve boja in demokratične, socialistične perspektive.

Tako bo mogoče dati pozitiven in pravilen odgovor na sedanjo politično krizo. Kongres podčrtuje, da pomenijo njegovi predlogi obveznost takojšnje akcije za pomiritev in mir, za svobodo Vietnama, za razširitev bojev delavcev mest in dežele, za odpravo vseh diskriminacij in za odpretje poti demokratičnemu preporodu. Komunisti bodo s polnim zaupanjem v voljo po napredovanju italijanskega ljudstva na poti, ki sta jo začrtala Gramsci in Togliatti, nadaljevali boj za novo politično usmeritev, za družbeno preobrazbo v Italiji in za socializem.

O predlogih za mir v Vietnamu

Nadaljujemo z objavljanjem dokumentacije, ki je najboljše sredstvo za razumevanje upravičenosti zahtev po svobodi vietnamskega naroda, in najzgovornejši način za uspešno razkrinkanje ameriških petoliznikov v svetu in pri nas.

Američani in njihovi petolizniki trde, da so vietnamski partizanski fanatiki in nepopustljivi; v svojih ponudbah miru pa trde, da sprejemajo za osnovo ženevske dogovore. Kako je to neiskreno smo se lahko že prepričali. Američani trde, ponudbah «miru» pa trde, da sprejeda so predlogi južnovietnamske OF severnovietnamske vlade neprejemljivi. V resnici pa so ti predlogi izraz osnovne človečanske pravice oz. izraz tolmačenja ženevskih dogovorov.

Če bi Američani resnično imeli ženevske dogovore za resno osnovo pogajanj, bi morali sprejeti tudi te točke, ki so stvarno zrcalo prav teh dogovorov.

TOČKE SEVERNOVIETNAMSKE VLADE:

1) Priznanje narodnih pravic vietnamskega ljudstva: mir, neodvisnost, suverenost, enotnost in ozemeljska celovitost.

V skladu z ženevskimi dogovori bi morale ZDA umakniti svoje čete, svoje vojaško osebje in orožje iz Vietnama, ukiniti vojaška oporišča in razveljaviti vojaški pakt s saigonskimi oblastmi. Prekiniti bi se morale sovražnosti nad suverenim ozemljem Demokratične vietnamske republike.

2) V pričakovanju združitve Vietnama z mirnimi sredstvi in dokler bo dežela razdeljena v dve coni, je treba spoštovati vojaške dispozicije ženevskih dogovorov iz leta 1954, kakor so prepoved, da se katera izmed dveh con pridruži vojaškimi paktom s tujimi državami, prepoved ustanovitve vojaških oporišč in pošiljanja tujih čet in osebja.

3) Zadeve Južnega Vietnama mora urediti ljudstvo v skladu s programom OF, brez tujih vmešavanj.

Združitve obeh con mora odobriti ljudstvo z miroljubnimi sredstvi in brez tujega vmešavanja.

4) Vlada DVR misli, da so te točke osnova za pravično politično rešitev vietnamskega vprašanja. Na tej osnovi bo mogoče, če bodo te točke sprejete, sklicati novo ženevsko konferenco podobno oni iz leta 1954.

TOČKE PROGRAMA JUŽNOVIETNAMSKE PARTIZANSKE OSVOBODILNE FRONTE

- Ukinitev kolonialnega režima;
- ustanovitev režima široke napredne demokracije;
- izgradnja neodvisnega in suverenelega gospodarskega sistema;
- izboljšanje življenjskih pogojev;
- znižanje kmetijskih dajatev (v južnem delu vlada še vedno fevdalizem, op. ur.); vrnitev zemlje tistim, ki jo obdelujejo;
- organiziranje ljudske in narodne kulture;
- ustanovitev vojske, za obrambo države in ljudstva;
- uresničitev enakopravnosti med vsemi narodnimi skupnostmi (v južnem delu je manjšinski problem zelo oster in je eden izmed vzrokov krajevnih oboježenih uporov manjšin, op. ur.); med moškimi in žensko, jamstev zakonitih interesov tujcev v deželi in Vietnamcev v tujini;
- miroljubna in nevtralna zunanja politika;
- obnova normalnih odnosov med Severom in Jugom, da pride do miroljubne združitve dežele;
- borba proti vojni, za ohranitev miru.

O slovenskih problemih

Na predlog federacij iz Trsta in Bocna bodo vnesene v teze XI. kongresa KPI postavke, ki se tičejo vprašanj narodnih manjšin v Italiji. Ta predlog je kongres soglasno odobril.

Na vsedržavnem kongresu KPI v Rimu je govoril tudi tovariš Baccicchi, sekretar deželne komisije Furlanije-Juljske krajine. Del svojega govora je posvetil vprašanju slovenske narodne manjšine, ki prebiva v italijanski državi. Poudaril je, da deželna uprava ni pristopila k reševanju slovenskih vprašanj. Kritiziral je sklep vlade levega centra in ustavno sodišče, po katerem dežela ni niti pristojna za reševanje teh vprašanj. Podčrtal je kako nesmiselna je de-

litev slovenske narodne manjšine v tri kategorije. Poudaril je, da je bila in je za komuniste enakopravnost Slovencev v naši deželi načelno vprašanje, in da mora partija še nadalje razvijati akcije za doseg najširše enotnosti demokratičnih sil in slovenske narodne manjšine, da se bo partija tako kot v preteklosti borila za zaščito narodnostnih pravic Slovencev in za njihovo popolno enakopravnost. Na ta način, tako je dejal govornik, bo mogoče nadaljevati akcijo za svobodni razvoj slovenske narodne manjšine, za okrepitev prijateljstva med Italijani in Slovenci, za odpravo slehernega pojava šovinizma in podžiganja narodnostne mržnje.

Vesti iz socialističnega sveta

Gospodarstvo DR Nemčije

Ena najvažnejših nalog celotnega gospodarstva Demokratične republike Nemčije (Vzhodne Nemčije) je večji izvoz strojev in opreme. To je izraz močno razvite industrije. Letos naj bi izvozili za približno 9 odstotkov več strojev in opreme, celotna blagovna menjava pa naj bi bila večja za 5 odstotkov v primerjavi z laskim letom. DR Nemčija izvaža zdaj največ celotne tovarniške naprave, izdelke precizne mehanike ipd. Približno dve tretjini letne blagovne menjave pride na socialistične dežele, s katerimi ima DR Nemčija dolgoročne pogodbe o medsebojni trgovini. Zaradi zelo razvite industrije pa mora DR Nemčija nenehno povečevati blagovno menjavo tudi z državami na Zahodu. Predvidevajo, da se bo letos izvoz v zahodnoevropske države povečal za približno 12 odstotkov. Blagovna menjava se ugodno razvija zlasti s Francijo, Italijo, Avstrijo, Veliko Britanijo, pa tudi z Grčijo in Švedsko. Blagovno menjavo bodo povečali tudi z afriškimi, azijskimi in latinsko-ameriški državami.

Predkongresne teze KP Češkoslovaške

Centralni komite češkoslovaške partije je objavil predkongresne teze. V njih je med drugim zapisano, da je politika miroljubnega

sožitja podlaga za nadaljnje napredne spremembe v svetu, da je v skladu z revolucionarnimi idejami in da ne pomeni konserviranje sedanjega stanja v svetu.

V omenjenih predkongresnih tezah je tudi zapisano, da ima zunanja politika ČSSR pred očmi enotnost interesov svetovnega socialističnega sistema, da vztraja pri potrebi o akcijski enotnosti in internacionalističnih obveznostih vseh partij. Politiko vodstva KP Kitajske češkoslovaška partija ostro kritizira.

Industrijska proizvodnja na Madžarskem

Industrijska proizvodnja na Madžarskem se bo letos povečala za 4 do 6%, kmetijska proizvodnja pa za 5%. Tako je bilo določeno za to, da bi odpravili neskladnosti v razvoju in dosegli trdnjeje ravnotežje v celotnem gospodarskem mehanizmu. Predvsem si bodo prizadevali za kakovostno proizvodnjo, za tehnično izpopolnjevanje zmogljivosti, za večji izvoz in zmanjšanje produktivnih stroškov. Na podlagi teh načel se bodo odločili tudi za dolgoročni razvoj celotnega gospodarstva. Dosedanji rezultati na področju gospodarstva so bili v marsičem zadovoljivi, vendar pa ni bilo dovolj rentabilnosti. Tako je poudaril minister za finance. Uvoz npr. ni bil tak kakršen bi moral biti in doma so se kopičile precejšnje zaloge blaga.

Gorica

Politika levega centra do Slovencev

Ko so bili tudi na Goriškem sestavljeni odbori levega centra, v nekaterih pomembnejših krajevnih ustanovah, so si tudi nekateri Slovenci začeli delati utvare, da se bodo razmere v upravnih krajevnih ustanovah bistveno spremenile. Nekateri Slovenci so upali, da bo že udeležba enega Slovence v goriškem pokrajinskem odboru in enega v mestnem odboru stvarno pomenila začetek nove poti, ki naj bi postopoma privedla k začetku reševanja številnih vprašanj, ki tarejo slovensko narodno manjšino. Toda izkazalo se je, da so bili tudi ti upi zaman.

Vsa politika levega centra do Slovencev jasno dokazuje, da smo imeli prav, ko smo trdili, da se s prisotnostjo dveh ali treh Slovencev v nekaterih pomembnejših krajevnih ustanovah na Goriškem ne morejo reševati niti splošni problemi, ki zanimajo tudi Slovence, niti specifični in pereči problemi, ki se prvenstveno tičejo Slovencev.

Da smo imeli prav nam je pred nedavnim potrdil tudi primer, ki se je dogodil v Trziču, kjer so na matičnem uradu onemogočili slovenskima zakoncema iz Doberdoba, da bi dala slovensko ime svojemu otroku.

Znani so primeri, ko je goriški matični urad v skrajni birokratski doslednosti apliciral določila fašističnega zakona, ki prepoveduje slovenska imena, ni pa nam bilo znano, da bi se kdaj podoben primer dogodil tudi v Trziču. Zato se tembolj čudimo, da je do tega neljubega dogodka prišlo prav sedaj, ko so v občinski upravi levega centra zastopani tudi tovariši socialisti. Spričo tega prav zares ne moremo razumeti vsebine politike levega centra do Slovencev in ne sporazuma, ki so ga sprejeli tudi socialisti in goriška SDZ.

Na žalost ne moremo ugotoviti, da je vstop Slovencev v nekatere odbore pomenil korak naprej pri reševanju slovenske problematike. Z zgraditvijo nekaj kilometrov turistične ceste v slovenski občini se ne morejo reševati slovenski problemi (Zato je naravnost smešno hvalisanje socialistov). Prav tako se ne morejo reševati slovenski problemi z morebitno miloščino, ki naj bi jo prejela neka slovenska prosvetna organizacija.

Doberdob: Vojaška oblast ni izpolnila obljube

Lani so doberdobski občani z veseljem sprejeli vest, da so vojaške oblasti pripravljene posuti z gramozom nekatere občinske poti. V pismu, ki ga je vojaški tehnični urad iz Padove poslal doberdobski občini, je bilo omenjeno, da bodo vojaki pripeljali in posipali po cestah 1500 kub. m gramoza pozneje pa so obljubili samo 550 kub. metrov. Pretekli teden so sporočili, da bodo dali doberdobski občinski upravi na razpolago samo štiri kamione in bi tako gramoz morala nabaviti in plačati doberdobska občina. Zaradi tega je te dni doberdobska uprava poslala na omenjeno vojaško poveljstvo pismo, v katerem si želi dobiti pojasnila v zvezi s tem vprašanjem.

Oklopniki in druga vojaška vozila, ki stalno krožijo po občinskih cestah povzročajo veliko škodo. Zaradi tega se občanom zadnja odločba vojaških oblasti zdi neupra-

vična. Tudi če bi se vojaške oblasti držale prvotne obljube, bi občini povrnile le polovico povzročene škode. Zeleti bi bilo, da bi to priznale in se držale tega kar je bilo lansko leto obljubljeno.

Občinski odborniki, svetovavci in člani pristojne komisije so preteklo nedeljo pregledali stanje cest v občini. Na podlagi tega pregleda bodo v najkrajšem času določili kateri odseki poti pridejo najprej v poštev pri letošnjem zimskem poravilu.

«Katoliški glas» objavlja laži

Zadnje čase je začel «Katoliški glas» strupeno goniti proti doberdobski občinski upravi. V začetku je na vse štiri vetrove raznašal interpelacije svetovavke Marije Ferletič. Ko pa sta župan in upravni odbor spodbil njene trditve, ker se je na občinskih sejah dokazalo, da so neutemeljene je omenjeni list trmasto nadaljeval s klevetanjem, kar postaja čedalje bolj podobno «lovu na čarovnice.» Da je avtor članek o Doberdobu izgubil objektivnost, je razvidno že iz tega, da je v enem izmed klevetniških člankov fanatično izrazil željo, da bi bil Doberdob opran «marksističnega strupa.» Toda kje je bil ta človek med fašističnim terorjem, ko so doberdobski marksisti (kar 8 po številu) bili v zaporih? Tak fanatizem in sovražništvo nikakor ni v skladu s krščansko ljubeznijo. Iz tega tudi sledi, da od njega ne moremo pričakovati nobene objektivnosti.

Na seji doberdobskega občinskega sveta, ki je bila 6. oktobra lanskega leta, je župan tov. Andrej Jarc z dokumenti dokazal, da so si državni uradi prilastili vsoto denarja, ki ga je občina prihranila za okrepitev javne razsvetljave. Na naslednjih sejah pa ni preklical te izjave kot je pisal «Kat. glas» pretekli teden.

Zdi se nam nemogoče, da je omenjeni članek sestavila gori omenjena svetovavka opozicije, saj je v preteklem decembru v prisotnosti župana in odbornikov pregledala vse dokumente, ki so v zvezi s tem problemom. Takrat je osebno ugotovila, da so županske izjave resnične. Kako to, da «Kat. glas» vztraja na prejšnjem mišljenju svetovavke?

«Zmešnjava» res obstoja a ni težko razumeti, da prav v vrstah ljudi «Kat. glasa.»

Nadaljevanje

Uvodnik

na meji, saj se nam zdi, da so omejitve v maloobmejnem prometu, ki so stopile v veljavo s prvimi dnevi januarja, le uvod k drugim, hujšim omejitvam, kar nam dokazuje, da se položaj slabša namesto, da bi se izboljšal. Nekateri uradni krogi celo zahtevajo revizijo enega člana Videmskega sporazuma, ki je toliko dobrega prinesel prebivalstvu tostran in onstran meje. Iz mednarodne prakse je znano, da zahteva po delni reviziji lahko privede do zahteve še večjih revizij. Kakšni so torej cilji italijanske vlade in njenih krajevnih organov? Ali naj bo to predpriprava za vstop Scelbe v vlado?

Zaradi vsega tega mislimo, da nas ne morejo točke izdelanega programa za levi center na deželi zadovoljiti, zlasti še glede problemov narodne manjšine, o kateri ne vemo niti, če je govora v tem programu. Vsekakor pa bi bila kakršna koli principiorna

Sovodnje: Uspehi in težave športnega odseka

Pretekli mesec je bil v Sovodnjah občini zbor prosvetnega društva «Vrba». Za predsednika športnega odseka «Sovodnje», ki je vključen v to društvo, je bil izvoljen Davorin Pelicon. Z njim smo imeli kratak razgovor o delovanju in o težavah društva. Med drugim je dejal:

«Športni odsek našega prosvetnega društva goji nogomet. Ekipe «Sovodnje» igra letos v III kategoriji diletantov v goriški pokrajini. Medtem, ko je bila ekipa lansko leto predzadnja na lestvici, je letos, ko je že odigrala polovico tekem, na drugem mestu. Upamo, da se bo tudi v naprej dobro odrezala in ostala med ekipami na vrhu lestvice. Letos smo tudi prvič ustanovili nogometno ekipo naraščajnikov, ki je preteklo nedeljo igrala svojo prvo tekmo. Prepričam sem, da bo tudi ta sledila zgledu starejše ekipe.

Glede moralne pomoči nimamo težav. Domači navijači sledijo vsaki tekmi bodisi doma, bodisi, ko igra ekipa v drugih vaseh. Finančni problemi pa nam delajo težave. Nekaj podpore nam je dala sovodenjska občina, Kmečko-delavska posojilnica in papirnica v Sovodnjah. Obrnili smo se tudi na tekstilno tovarno, ki deluje v občini, toda od te nismo dobili niti odgovora. Tako se v glavnem moramo opirati na članarino in vstopnino pri tekmah. To je vsekakor premalo, ker bi letos društvo rabilo precej sredstev za izgradnjo slačilnic, za napeljavo vode, za zgradišče cementne ploščadi, ki bi služila tudi za prireditve ob priliki tradicionalnih poletnih praznikov. To so nujna dela, ki jih moramo v kratkem izvršiti. Brez prispevkov javnih ustanov pa bo to težko izvesti.

Razen nogometne enajstorce pa vadi tudi ekipa ping-ponga, ki je že nastopila na številnih tekmovanjih in žela tudi lepe uspehe. V zadnjem času so člani prosvetnega društva, s prostovoljnimi delom popravili dvorano, v kateri so v zimskem času zabavni in kulturni večeri. Vsekakor pa je kulturna dejavnost društva pomankljiva. Pevski zbor, zaradi različnega delovnega urnika pevcev, ne more imeti rednih vaj. Upam pa, da bomo glede tega odpravili nekatere pomankljivosti, saj je sovodenjska mladina pripravljena delati tudi na kulturnem polju.

izjava a la Berzanti le pesek v oči, ko vsi vemo, kaj pomeni v praksi: nič!

Naši kraji

Na vaško čitalnico, ki je po vojni uspešno delovala, je ostal le še blede spomin. Prav tako negativno je to, da ne obiskuje višjo srednjo šolo noben dijak iz Peči.

Omenili smo že, da so Pečani v glavnem delavci. V pretežni večini so včlanjeni v napredno sindikalno delavsko organizacijo. Prav tako se opredeljujejo na levičarske stranke. To pa se ne godi slučajno. Fašistična diktatura ni prizanesla niti njim, saj so tudi Pečani na lastni koži občutili «Bataglione speciale» in zloglasna taborišča. Ko se je začel oborožen upor slovenskega ljudstva proti nacifašizmu, so se množje vključili v partizanske vrste, ostalo prebivalstvo pa je množično sodelovalo v osvobodilni borbi. Sedem vaščanov je padlo v partizanih, štirje pa so preminili v koncentracijskih taboriščih. To je zelo velik delež razmeroma majhne vasi.

Trst

Umril je tov. Mario Čuk iz Trebč

1. februarja je v sanatoriju v Arco pri Trentu umrl tovariš Mario Čuk iz Trebč, Pokojnikovo truplo so prepeljali v Trebče, kjer so mu tovariši pripravili dostojen pogreb.

Tovariš Mario Čuk je izšel iz delavske družine in tudi sam je bil delavec. Med osvobodilno vojno je bil komisar bataljona v sklopu IX. korpusa. Zaradi prestanih naporov je težko zbolel. Zdravil se je več let, a njegova bolezen je bila nepopustljiva.

Slava njegovemu spominu!

Pereč problem: Otroški vrtci

Na eni izmed zadnjih sej tržaškega občinskega sveta je tovarišica Jole Burlo govorila tudi o vprašanih otroških vrtcev, ki jih sedaj upravlja ustanova Onairc. Okoli 1.400 otrok obiskuje vrtce, ki jih upravlja ta ustanova.

Občina porabi mnogo denarja za otroške vrtce, vendar pa ti izdatki niso obvezni.

Naša skupina je že večkrat zahtevala ureditev občinskih otroških vrtcev ter namestitev novega vzgojnega in pomožnega osebja. Sedanje osebje bi povečini moralo kmalu oditi v zasluženi pokoj, zato bo treba namestiti mlajše ljudi. Potrebna pa bo tudi rešitev vprašanja pedagoškega vodstva.

Zlasti pereči je vprašanje tistih otroških vrtcev, ki jih upravlja ustanova Onairc. Ta ustanova ima nedemokratičen statut. Tržaška občina ima konvencijo s to ustanovo. Občina oskrbuje vrtce z vsem potrebnim, ustanova pa vzdržuje vzgojno osebje. To osebje pa je zelo slabo plačano. Vzgojiteljice, ki imajo po dvajset let službe prejema komaj 62.000 lir mesečne plače, začetnice 40.000, postržnice pa komaj 30.000 lir na mesec. Že več mesecev se nameščenke teh vrtcev borijo za izboljšanje svojega položaja.

Potrebno je, da tudi občina nekaj ukrene ter da pristopi k reševanju tega problema. Potrebno je, da otroški vrtci, ki jih sedaj upravlja ustanova Onairc preidejo pod občinsko upravo.

Na isti seji občinskega sveta je naša svetovavka obravnavala tudi vprašanje kosil, ki jih prejema v šoli nekateri učenci. Dejala je: danes prejema samo 670 otrok kosilo v šoli, pred dvema letoma je prejemale kosilo 3000 šolarjev, lani pa 1.000. Vprašala je zakaj je ta število tako skrceno.

Govornica je navedla tudi nekatere konkretne primere. V italijanski šoli pri Sv. Alojziju v Trstu prejema kosilo po en šolar na vsakih dvajset šolarjev, v slovenski šoli na Katinari, ki jo obiskuje 44 otrok pa prejema kosilo samo 7 otrok. Staršem, ki so protestirali proti tej krivici so odgovorili, da ni sredstev za povečanje števila otrok in da otroci lahko dobe kosilo,

ako prispevajo po 5.000 lir na mesec.

Na isti seji je govorila tudi svetovavka dr. Weiss. Obravnavala je zlasti vprašanja s področja zdravstva. Kritizirala je sedanjo politiko na tem področju ter poudarila, da se položaj vedno bolj slabša. Zahtevala je tudi, naj se posveti več skrbi delavcem v tovarnah. Del svojega govora je tovarišica Weiss posvetila problemom pravočasnega zdravljenja rakastih obolenj posebno pri ženskah.

Nove razlastitve zemljišč na Tržaškem?

Kmetijstvo tako na Tržaškem kot na Goriškem vedno bolj hira. Obdelovalna površina zemljišč se vedno bolj krči. Prav tako se krčijo travniki in pašniki. Razlaščenje zemljišč je takorekoč na dnevnem redu. Koliko travnikov in njiv je za vedno uničenih v dolinski občini, pri Padričah, v okolici Opčin in Briškov, v devinsko-nabrežinski občini in v okolici Gorice!

Tam, kjer so nekoč bile rodovite njive, last kmetov iz dolinske občine, je sedaj industrijska cona ali bi vsaj morala biti; pri Padričah in na Hudem letu so začeli uničevati travnike že Amerikanci, sedaj uničevanje nadaljuje tržaška gospoda, goriški občinski upravitelji nameravajo spremeniti rodovitne njive pri Standrežu v zazidavno področje (kljub temu, da so v bližini nerodovitna področja, na katerih bi se lahko širila nova predmetja). Koliko njiv, travnikov, vinogradov in sadovnjakov bo uničenih zaradi gradnje naftovoda Trst-Bavarska! Ze se govori, da bo na področju med Opčinami, Prosekom in Briški nastala nova industrijska cona in so torej na vidiku nove razlastitve kmetov. (Značilno pa je, da kljub tolikim industrijskim conam industrija pri nas ne napreduje in da trajna kriza hromi gospodarstvo v deželi!) Kot bi sve to ne bilo dovolj, nameravajo sedaj spremeniti 70 hektarov zemlje pri Bazovici v nekaj «naravni park». Za ureditev tega «parka» se zavzema zlasti «Ente Rinascita Agricola». «Park» naj bi bil ustanovljen za to, da se zaščiti tipično kraško rastlinstvo, pa tudi za to, da bi «nudil tistim meščanom, ki ljubijo naravo», prijeten odih... Toda kaj bo pridobilo kmetijstvo od «naravnega parka»? Nič! Kmetje v Bazovici pa bodo nedvomno prizadeti.

Spričo bridkih izkušenj tudi iz nedavne preteklosti, je danes nujno potrebna največja budnost. Naši kmetje ne morejo verjeti priljubljenim gospodom... Zvonjenje po toči je nesmiselno!

Zvonjenje po toči je nesmiselno!

Bilten «Mladina»

Zveza komunistične mladine v Trstu je začela izdajati mesečni bilten «Mladina». V uvodniku prve številke je med drugim, da bo «Mladina» seznanjala slovensko delavsko in učečo se mladino o mnenjih komunistov in pobudah, ki jih bodo mladi komunisti uresničevali.

Prispevek za „Delo“

Tovariš Martin Sosič iz Banov daruje 1.000 lir v tiskovni sklad «Dela».

Širite
in podpirajte
„DELO“